

Enkele maanden geleden heeft Marius Richters nog een reis naar Zuid-Frankrijk gemaakt. Op den ezel een landschap. Gezicht op St. Maurice. Tegen den muur een voorstudie voor het „hongerwinterfragment“ uit het gedenk-raam in de Geref. Kerk te Aalten.

Een bekend werk van Marius Richters: „De Bespotting“.

MARIUS RICTERS

ZEVENTIG JAAR

Kunstenaar in dienst der Kerkgemeenschap

Een huis aan den rand van Rotterdam. 't Is een oude boerenwoning, maar het is net of het met zijn houding geen raad weet, of het twijfelt over de vraag waar het nu bij hoort.... bij de stad of bij het platteland.

Pas achter het oude huis valt alle twijfel weg. Daar breekt de wereld plotseling open. Wijd is het uitzicht over het polderland, dat kilometers ver ligt uitgestrekt.

Ergens achter in den tuin ontdekken we den bewoner, Marius Richters, den bekenden Rotterdamse schilder, die deze week zeventig jaar geworden is. Het huis is zijn woning en de stal zijn atelier. In dien stal heeft hij verleden jaar nog de twee grote wandschilderingen voltooid, die thans tezamen met de vier reeds vroeger ontstane werken de raadszaal tooien van het Rotterdamse stadhuis. Doeken van ongeveer vier bij vier meter waren dat, waarvoor de hoogte van een normaal vertrek nu eenmaal onvoldoende is. Ook maakte hij daar, om nu maar niet meer te noemen dan deze naoorlogse werken, de ontwerpen voor de muurschildering in het Zendingscentrum te Baarn. Ruimte is er genoeg.

Wie meent, dat er nu zoiets gaat volgen als een interview, vergist zich. Marius Richters is geen man van het woord. Het liefst gaat hij maar rustig en in stilte zijn gang. Ook exposeren doet hij maar zelden. Na de grote tentoonstelling in het Stedelijk Museum te Amsterdam, ter gelegenheid van zijn zestigsten verjaardag, heeft hij, wat zijn vrije schilderij betreft, niet veel meer laten zien. Nu hij zeventig jaar ging worden dachten we, dat hij misschien wel weer eens van dezen regel zou afwijken. We troffen het. Hoewel nog niet helemaal officieel, toch bleken er plannen te bestaan voor een nieuwe tentoonstelling, ditmaal in Museum Boymans te Rotterdam. De schilder had reeds een en ander bij elkaar gezocht.

Natuurlijk — hoe kan het anders op een Rotterdamse tentoonstelling — krijgt men daar dat typische Rotterdamse werk van hem te zien. Want voor alles is Marius Richters de schilder van Rotterdam, de stad waar hij op 20 Maart 1878 geboren werd. Steeds is hij nauw met Rotterdam verbonden gebleven. Hij vond er vele onderwerpen naar zijn gading: stad-, rivier- en havengezichten, spoorwegemplacements en..... den mens, midden in het jachtende leven. De realist Richters, één met dit leven, gaf er de werkelijkheid van. Niet als een rustig beschouwer: zijn werk was meer, het intense ondergaan van het stadsleven, een spontane en felle reactie daarop. Hij had er zo zijn eigen kijk op. Zijn heftig mee-leven, zijn bewegelijkheid tilden zijn werk boven die werkelijkheid uit tot de verbeeldingen van het woelige Rotterdamse vertier.

Na de verwoesting van Rotterdam heeft de schilder in de stad niet veel meer gewerkt. Hij is toen tot zijn oude liefde teruggekeerd, tot het schilderen van het landschap. 't Was al lang geleden, dat hij zich aan dezen tak van kunst had kunnen wijden. Tijdens den elfjarigen arbeid aan den groten glazen-cyclus voor de Rotterdamse Zuiderkerk,

op 14 Mei 1940 in nog geen uur geheel verwoest, was daar niet veel meer van gekomen. Voor dit grote werk moest de vrije schilderkunst bijna geheel blijven rusten. Achteraf een bijzonder pijnlijk punt. Toen het pas gebeurd was, kwam de slag wel is waar hard aan, maar iedereen had zijn moeilijkheden, er was zoveel leed, dat het zijne niet eens opviel. Maar nu, vooral bij een gelegenheid als deze, wordt zoiets hoe langer hoe erger. 't Was zijn levenswerk: een protestantse kerk, geheel van gebrandschilderde ramen voorzien. En dat niet maar als uitvoering van een opdracht, doch als de verwerkelijking van een tijdens de bezielende prediking van een Rotterdamse predikant opgekomen wens, zijn kunstenaarschap ook te stellen in dienst der kerkgemeenschap. Uit niet minder dan vijftien ramen bestond de cyclus: vele verbeeldingen van bijbelse onderwerpen, die hij plaatste midden in het moderne leven. Christus in de werkelijkheid van dat leven, dat was de hoofdinhoud.

Nu, op zijn zeventigsten verjaardag, niet te kunnen zeggen: zie.... mijn levenswerk — dit werpt wel een zware schaduw over deze herdenking.

Behalve zijn typisch Rotterdamse werk zal men in Boymans dus ook zijn landschappen van de laatste jaren kunnen zien. Het Hollandse landschap met uitgestrekte akkers en wijde polders. De dreigende luchten en onweer-hemels hebben den laatsten tijd echter plaats gemaakt voor een vriendelijker en rustiger stemming. Van een recente reis naar Zuid-Frankrijk — een hele onderneming op zijn leeftijd — bracht hij ook nog nieuw werk mee.

En dan had de schilder ook nog wat religieus werk tevoorschijn gehaald. Op een der foto's ziet u hem staan voor de „Bespotting“, een van zijn vrije figurencomposities, waarmee de kunstenaar opzettelijk getuigenis aflegt over het leven van dezen tijd. Het is bij werk als dit geen kwestie van mooi of niet mooi. Zulk een schilderij ontstaat zonder opdracht, het is iets noodzakelijks. Dit werk ontstond reeds vroeger.

Uit de laatste jaren dateren twee religieuze werken, die ook voor de expositie bestemd zijn. In de eerste plaats een groot stuk naar de woorden uit Mattheus 8: „En ziet, er ontstond een grote on-

Marius Richters met zijn dochter, de schilderes Ietske Richters, voor het atelier.

stuimigheid in de zee, also dat het schip van de golven bedekt werd, doch Hij sliiep“. Dit is een schilderij uit den oorlog. Ik geloof het niet ver mis te hebben als ik zeg, dat Richters met dit coloristisch prachtige stuk picturaal heeft willen verbeelden, wat in oorlogstijd veler diepsten levensnood was, n.l. de hulpeloosheid en het kleingeloof.

Marius Richters is niet, wat men noemt, een gemakkelijk object voor een reportage. Hij voelt er eigenlijk niets voor. Officieel krijg je hem niet aan het praten. Ik herinner me, dat hij toen zei: „kom maar eens kijken“. Zo was het nu nog. Zijn werk moet het doen. Dit is geen gekunstelde bescheidenheid, het is zo echt als zijn werk. Ik herinner me intussen een uitspraak van hem, waarmee ik besluiten wil. Hij zei eens: „Ik ben schilder, dus zal ik het schilderend moeten zeggen. Waarom je schildert, dat weet je nooit precies, daar moet je je maar niet in verdiepen ook. Je doet het nu eenmaal en dan alsof je leven er van afhangt.“

v. R.